

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Stanisław Stankiewicz

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie **P. M.**,

skazanego za czyn z art. 292 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

na posiedzeniu w dniu 12 marca 2026 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść

od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie,

z dnia 3 lutego 2025 r., sygn. akt II K 2001/24,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania.**

Stanisław Stankiewicz

Anna Dziergawka

Ryszard Witkowski

UZASADNIENIE

P. M. został oskarżony o to, że w dniu 25 maja 2024 r. w O. przy ul. [...], na terenie lombardu [...].pl dokonał zbycia mienia w postaci przecinarki m-ki H. o wartości 4599 złotych w okolicznościach, gdzie powinien i mógł przypuszczać, że została za pomocą czynu zabronionego przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu

5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne, tj. o czyn z art. 292 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Olsztynie, w wyniku uwzględnienia wniosku o dobrowolne poddanie się karze złożonego w trybie art. 387 § 1 k.p.k., wyrokiem z dnia 3 lutego 2025 r., w sprawie o sygn. akt II K 2001/24, uznał oskarżonego P. M. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za to z mocy art. 292 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. skazał go i wymierzył karę 2 (dwóch) miesięcy pozbawienia wolności (pkt I) oraz orzekł o kosztach sądowych (pkt II).

Żadna ze stron nie wniosła środka zaskarżenia, tym samym wyrok uprawomocnił się w dniu 11 lutego 2025 roku.

Kasację na korzyść skazanego od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżonemu wyrokowi zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 387 § 2 i § 3 k.p.k., polegające na uwzględnieniu wniosku oskarżonego P. M. o wydanie wobec niego wyroku skazującego bez przeprowadzania rozprawy i wymierzenie określonej w nim kary, któremu nie sprzeciwił się prokurator, mimo że okoliczności popełnienia przez oskarżonego zarzucanego mu występkę w warunkach powrotu do przestępstwa budziły wątpliwości, w następstwie czego doszło do rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia przepisu prawa materialnego, mianowicie art. 64 § 1 k.k., polegającego na zastosowaniu tego przepisu, pomimo braku określonej w jego treści ustawowej przesłanki w postaci popełnienia ponownie przestępstwa umyślnego, gdyż oskarżonemu przypisano sprawstwo czynu nieumyślnego, stypizowanego w art. 292 § 1 k.k.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Olsztynie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna, dlatego podlegała rozpoznaniu i uwzględnieniu na posiedzeniu bez udziału stron, zgodnie z treścią art. 535 § 5 k.p.k.

Należy w pełni podzielić zarzut zawarty w kasacji Prokuratora Generalnego o rażącym naruszeniu przez Sąd Rejonowy w Olsztynie przepisów prawa karnego procesowego i materialnego w postaci art. 387 § 2 i § 3 k.p.k. oraz art. 64 § 1 k.k.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż sąd, rozpoznając wniosek złożony na podstawie art. 387 § 2 k.p.k., zobowiązany jest przede wszystkim sprawdzić zaistnienie wszystkich warunków dopuszczalności takiego wniosku. Jednym z nich jest kontrola jego zgodności z przepisami prawa karnego materialnego, obejmująca m.in. prawno-karną ocenę czynu, jak też wymiar kary bądź środków karnych. Jeśli treść wniosku tychże regulacji prawnych nie respektuje, niewątpliwym obowiązkiem sądu jest bądź to uzależnienie swojej decyzji o uwzględnieniu tego wniosku od dokonania w nim zmiany konwalidującej dostrzeżoną wadliwość (art. 387 § 3 k.p.k.), bądź też rozpoznanie w dalszym ciągu sprawy na zasadach ogólnych (zob. wyrok SN z dnia 6 marca 2024 r., III KK 622/23; wyrok SN z dnia 26 czerwca 2024 r., III KK 73/24).

Sąd Rejonowy w Olsztynie w przedmiotowej sprawie nie przeprowadził takiej kontroli w sposób prawidłowy, przez co, jak słusznie wskazał skarżący, doszło do rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 387 § 2 i § 3 k.p.k. Sąd Rejonowy nie dokonał, na płaszczyźnie zgodności z przepisami prawa materialnego, należytej oceny wniosku oskarżonego o wydanie wyroku w trybie art. 387 k.p.k., bowiem przypisał oskarżonemu działanie w warunkach art. 64 § 1 k.k., pomimo, iż przestępstwo, którego się dopuścił charakteryzuje się nieumyślnością.

Zgodnie z treścią art. 64 § 1 k.k. jeżeli sprawca skazany za przestępstwo umyślne na karę pozbawienia wolności popełnia w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary umyślne przestępstwo podobne do przestępstwa, za które był już skazany, sąd wymierza karę przewidzianą za przypisane przestępstwo w wysokości powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia, a może ją wymierzyć w wysokości do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę. Przypisanie sprawcy przestępstwa popełnionego w warunkach określonych w art. 64 § 1 k.k. powoduje również dla niego inne istotne i niekorzystne skutki - zaostrza chociażby warunki przedterminowego zwolnienia z odbycia kary (art. 78 § 2 k.k.), a w przypadku ponownego popełnienia umyślnego przestępstwa przeciwko życiu lub zdrowiu,

przestępstwa zgwałcenia, rozboju, kradzieży z włamaniem lub innego przestępstwa przeciwko mieniu popełnionego z użyciem przemocy lub groźbą jej użycia stanowi podstawę przyjęcia recydywy z art. 64 § 2 k.k. (zob. wyrok SN z dnia 30 września 2020 r., IV KK 270/20).

Przepis art. 64 § 1 k.k. ustala bardzo ściśle kryteria recydywy szczególnej jednokrotnej. Zgodnie z tym przepisem status recydywisty uzyskać może sprawca, który: został skazany poprzednio za przestępstwo umyślne; odbył karę co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności; w ciągu 5 lat po odbyciu tej kary popełnił przestępstwo umyślne; popełnił przestępstwo podobne do tego, za które był skazany. Przestępstwo umyślne określa natomiast art. 9 § 1 k.k., zgodnie z którym: czyn zabroniony popełniony jest umyślnie, jeżeli sprawca ma zamiar jego popełnienia, to jest chce go popełnić albo przewiduje możliwość jego popełnienia. Synonimem umyślności jest zamiar. Umyślność opiera się więc w całości na czynniku psychologicznym. Sprawca więc ma świadomość możliwości realizacji czynu zabronionego, ma wyobrażenie tej rzeczywistości zabronionej, świadomość celu, który może zrealizować mimo jego sprzeczności z prawem, i nakierowuje swoją wolę, a następnie swoje zachowanie na realizację tego celu. Uświadamiając sobie cel swego dążenia, za pomocą swojej woli uruchamia czynności stanowiące przejaw jego zachowania, aby cel zabroniony zrealizować. Element woli został ujęty w sposób klasyczny - sprawca chce popełnić czyn zabroniony. Wola ta polega na dążeniu do realizacji rzeczywistości zabronionej i w wyniku tego zostają uruchamiane procesy zachowania w postaci działania, zaniechania lub posiadania czegoś, co było zabronione (zob. wyrok SN z dnia 30 września 2016 r., III KK 355/16).

W rozpatrywanej sprawie P. M. został skazany za czyn z art. 292 § 1 k.k., które to przestępstwo ma charakter nieumyślny. Domeną paserstwa nieumyślnego jest to, iż sprawca nie wie, że rzecz będąca przedmiotem jego działań została uzyskana za pomocą czynu zabronionego, lecz w konkretnym układzie okoliczności faktycznych, w których podejmuje określone czynności w stosunku do rzeczy, istniały możliwości powzięcia przez niego przypuszczenia, że rzecz została uzyskana za pomocą takiego czynu. Innymi słowy sprawca tego przestępstwa nie zdaje sobie sprawy, chociaż mógł i powinien przypuszczać na podstawie towarzyszących okoliczności, że nabywa lub pomaga do zbycia albo przyjmuje lub

pomaga do ukrycia rzeczy, która pochodzi z czynu zabronionego. W tym wypadku nie może być mowy o chęci, dążeniu czy świadomości w zakresie realizacji czynu zabronionego (zob. wyrok SN z dnia 30 września 2016 r., III KK 355/16).

Jeżeli zatem P. M. zarzucono, a następnie przypisano popełnienie występku z art. 292 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w sytuacji, gdy zgodnie z tym ostatnim przepisem, jednym z warunków przyjęcia recydywy szczególnej podstawowej jest popełnienie ponownie przestępstwa umyślnego, to oczywistym jest, że kwalifikacja prawna czynu przypisanego oskarżonemu w zakresie dotyczącym art. 64 § 1 k.k. była błędna.

Przy czym wadliwe przypisanie takiej recydywy stanowi rażące naruszenie prawa materialnego i co do zasady ma oczywiście istotny wpływ na treść wyroku, w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k. (zob. wyrok SN z dnia 25 maja 2021 r., IV KK 177/21; wyrok SN z dnia 12 stycznia 2022 r., II KK 580/21).

W konsekwencji, Sąd Najwyższy, uwzględniając kasację Prokuratora Generalnego wniesioną na korzyść oskarżonego, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania. Sąd ten, procedując prawidłowo, powinien uzależnić uwzględnienie wniosku złożonego w trybie art. 387 § 1 k.p.k. od jego zmodyfikowania przez oskarżonego w sposób zgodny z przepisami prawa materialnego. Osiągnięcie porozumienia w tej kwestii, przy spełnieniu pozostałych przesłanek dobrowolnego poddania się karze, otworzy drogę do uwzględnienia wniosku. W przypadku braku możliwości wydania wyroku w trybie konsensualnym, sąd rozpozna sprawę na zasadach ogólnych.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.

[J.J.]

[r.g.]

Stanisław Stankiewicz

Anna Dziergawka

Ryszard Witkowski